

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آیات الولایه

آیه ۱۰ و ۱۱ - سوره مبارکه توبه - آیات ۲۰ - ۲۱

الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ * يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَ رِضْوَانٍ وَ جَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ۲۱ ترجمه

(۲۰) آنها که ایمان آورده و هجرت کردند و در راه خدا با مال ها و جان هایشان جهاد نمودند ، پایه و منزلتشان در نزد خدا بزرگتر است و آنها همان کامیابانند.

(۲۱) پروردگارشان آنها را به رحمت و خشنودیی از جانب خود و بهشت هایی که در آنجا برای آنها نعمتی پایدار است بشارت می دهد.

فرازی از خطبه غدیر

مَعَاشِرَ النَّاسِ، السَّابِقُونَ إِلَى مَبَايَعَتِهِ وَ مَوَالَتِهِ وَ التَّسْلِيمِ عَلَيْهِ بِإِمْرَةِ الْمُؤْمِنِينَ أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ فِي جَنَاتِ النَّعِيمِ.

ای مردم، کسانی که برای بیعت با او و قبول ولایت او و سلام کردن با لقب «امیرالمومنین» با او سبقت بگیرند، آنان رستگارانند و در باغهای نعمت خواهند بود.

در این فراز از خطبه غدیر حضرت رسول الله (صلی الله علیه و آله) لقب «امیرالمومنین» را که توسط جبرئیل در روز چهاردهم ذی الحجه آورده شده بود و رسول الله به اصحاب دستور دادند تا به نزد حضرت علی (علیه السلام) روند خطاب به حضرت «السلام علیک یا امیرالمومنین» بگویند؛ فرا یاد مردم می آورد و پیامبر با اشاره به آیات ۲۰ و ۲۱ سوره مبارکه توبه «الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ * يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَ رِضْوَانٍ وَ جَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ» تصریح می -فرمایند بیعت کنندگان با حضرت امیرالمومنین (علیه السلام) و کسانی که ایشان را به عنوان امیر و سرپرست مومنان می پذیرند از رستگاران هستند و در بهشت جاودان خواهند بود.

تفسیر اثنی عشری

(۲۰) بعد بیان فرق فاصله را فرماید: الَّذِينَ آمَنُوا: آنان که ایمان آورده اند به خدای تعالی و آنچه از جانب او نازل شده وَ هَاجَرُوا: هجرت نمودند از دار الکفر به دار الاسلام وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ: و جهاد کردند با مشرکان در راه خدا بِأَمْوَالِهِمْ: به بذل کردن مالهای خود بر مجاهدان و تهیه اسباب قتال برای آنها وَ أَنْفُسِهِمْ: و به نفس های خود در معرکه های جهاد أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ: بزرگترین از حیث درجه نزد خدای تعالی، و کرامت و مرتبه ایشان بلندتر و بیشتر است از آنهایی که سقایت حاج و عمارت مسجد کنند، و جامع این صفات نباشند وَ أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ: و آن گروه متصفین به کمالات، ایشانند رستگاران، و ظفریافتگان به مقاصد دوجهان

بیان خدای تعالی وصف فرماید جماعتی را که متصف به صفات سه گانه باشند و درجات عظیمه و بشارت رحمت و رضوان و جنات با نعمتهای باقیه و خلود در آن را مترتب برآن فرماید، و چون در آیات سبحانی عبرت به عموم لفظ باشد، پس شامل است در هر عصری متصفین به این صفات را: وصف اول: آنان که ایمان آوردند به تمام معتقدات حقه ایمانیه و ثبات در آن نمایند

وصف دوم هجرت نمایند از کفر به ایمان و از معصیت به طاعت، چنانچه در مستدرک در حدیثی از حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم سؤال شد: کدام هجرت افضل است؟ قال من هجر ما حرم الله علیه فرمود: کسی که دوری نماید از آنچه خدا حرام فرموده بر او و در حدیث دیگر فرماید: المهاجر من هجر السيئات

صفت سوم جهاد در راه خدا به مال و نفس که مال خود را در رضای الهی و اعلاى کلمه حقّه صرف، و نفس خود را در قیام به وظایف دینی جهد نمایند، که یکی از افراد آن جهاد با هوای نفس و شیطان باشد، چنانچه فرمود حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم: افضل الجهاد من جاهد نفسه التي بين جنبيه

علامه مجلسی (رحمه الله) در حدیث قدسی در وصف اهل خیر فرماید: قال تعالى يموت الناس مرّة و يموت احدهم في كل يوم سبعين مرّة من مجاهدة انفسهم و مخالفة هواهم و الشيطان الذي يجري في عروقهم

فرمود خدای تعالی: می میرند مردم یک مرتبه، و می میرد هریک از اهل خیر روزی هفتاد مرتبه از مجاهده با نفس و مخالفت هوی و شیطانی که جاری می شود در عروق ایشان

و البته متصفان به صفات مذکوره، مصداق آیه شریفه عظیم الدرجه و مشمول رحمت الهیه و فیوضات سبحانیه واقع خواهند شد (اللهم ارزقنا بمحمد و آله) و حدیث متواتر از موافق و مخالف که علی علیه السلام و شیعتّه هم الفائزون شاهد عدل است بر آنکه این گروه رستگار حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و شیعیان ابرار او هستند و الحمد لله علی ذلك، لکن باید مراقب بود پس از دارا شدن اوصاف شیعه، طوری نشود که به سبب افعال شنیعه، از جرگه آنان خارج شویم

(۲۱) يَبْشِرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَ رِضْوَانٍ : خوشنودی کامل سبحانی نسبت به ایشان وَ جَنَّتْ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ : نو بهشتها که برای ایشان است در آنها نعمت دائم که زوال و انقطاع برای آن نیست

انوار درخشان در تفسیر قرآن

(۲۱) يَبْشِرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَ رِضْوَانٍ : بيشر به هیئت مضارع دلالت بر دوام بشارت دارد و صفت فعل آفریدگار است به این که ساحت کبریائی به شخصی که طرف قیاس و واجد فضائل نامبرده است، بشارت می دهد و او را ظهور رحمت و خوشنودی مقام کبریائی در همه عوالم قرار داده است و فقط ارواح قدسی بطور اطلاق در همه عوالم ظهور رحمت و رضوان آفریدگار هستند وَ جَنَّتْ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ : در منازلی از بهشت که به آنان اختصاص دارد و در قرب رحمت و خوشنودی آفریدگار پیوسته متنعم خواهند بود

تفسیر مخزن العرفان در علوم قرآن

(۲۰) الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ آیه تتمه آیه بالا است که چنانچه در صفحه پیش گفته شد مشاجرّه و نزاع افتاد بین عباس عموی پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم و طلحه که هریک ادعای افضلیت می کردند حضرت امیر ع آنها را نزد رسول اکرم [صلی الله علیه و آله] برد این آیه نازل گردید که آنهائی که ایمان آوردند و از وطنشان هجرت نمودند و بمال و نفسهایشان مجاهده نمودند اعظم درجه عند الله و اولیک هم الفائزون (اعظم) فعل التفضیل است و مشعر بر این است که اگر این دو عمل که کلید دار خانه کعبه و آب دادن حاج باشد فی نفسه فضیلت دارد لکن اولاً فضیلت عمل متفرع بر ایمان است و ثانیاً نمی توان این دو عمل را مقابل نمود با ایمان بخدا و مجاهده نمودن بمال و جان در راه خدا و برای یاری پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم زیرا که عظمت و مقام مجاهدین نزد خدا بسیار بزرگ است و کسی که ایمان نیاورده هیچ فضیلتی برای او و عمل وی نیست به

طوری که غیر از اینها هر قدر عمل فی نفسه خوب بشمار رود در مقابل ایمان و جهاد در راه خدا چیزی نمی باشد و اینهایی که چنین می باشند فائز گردیدند بفیوضات الهی، و جماعت الهیه و بعضی از اهل تسنن گفته اند مقصود از این آیه علی ع است زیرا که مصداق کامل آن همان شخص بزرگوار است که در ایمان و عمل بر همه سبقت داشت و نیز در عمل و جهاد پیش دستی می نمود و در عمل اول کسی از مردها بود که با حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم نماز خواند و اول کسی بود که در رختخواب رسول [ص] خوابید و برای محافظت وجود مبارک حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم جاننش را در معرض خطر قرار داد پس چگونه می توان عمل او را با عمل دیگری مقایسه نمود تا اینکه گفته شود عمل او بزرگتر است اصلا اعمال دیگر در مقابل آن ناچیز است

(۲۱) *يَبْشِرُهُمُ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ* در مقابل اعمال مؤمنین و مهاجرین و مجاهدین بمال و نفس نظر به اینکه باید جزاء و پاداش مقابل عمل باشد، اول ایمان، دوم هجرت، سوم مجاهده در راه خدا بمال و نفسهایشان سه نوع پاداش برای آنها تذکر می دهد: اول (برحمة منه) که مشمول رحمت خدا می باشند دوم (رضوان) که خوشنودی خدا است و از هر فضیلتی بالاتر است سوم بهشت ها (جنات) جمع جنه است یعنی نه یک بهشت بلکه بهشتهائی برای آنها آماده شده که جایگاه همیشگی آنها است و در آن اقامت دارند

منبع: پایگاه های اطلاع رسانی تدبیر، حرم حضرت امیرالمومنین سلام الله علیه، تبیان

معاونت فرهنگی تربیتی

مرکز آموزش های غیرحضورى حوزه های علمیه خاوران

<http://vufarhangi.whc.ir/>